

D.A.Mubarakova,
TDSHU “Tarjimashunoslik va xalqaro
jurnalistika” kafedrası katta o’qituvchisi, PhD

R.M.Abdullayeva,
TDSHU “Tarjimashunoslik va xalqaro
jurnalistika” kafedrası magistranti

SINXRON TARJIMADA KUTISH STRATEGIYASI **(ARABCHA-O’ZBEKCHA KOMBINATSIYA MISOLIDA)**

Annotatsiya. Butun dunyo miqyosida turli xalqlarning o’zaro siyosiy, iqtisodiy, ilmiy, madaniy hamkorligi yanada kuchayib bormoqda va bu aloqalarni tarjimasiz tasavvur qilib bo’lmaydi. Tarjima xalqlarni bir-biriga bog’lovchi halqa, fan va madaniyatni rivojlantiruvchi va boyituvchi vosita, o’zaro hamkorlik va hamjihatlikka asos soluvchi ko’prik deb qaraladi. Sinxron tarjima – bu og’zaki tarjima turlari orasida eng murakkabi bo’lib, mazkur turdagi tarjimada maxsus jihozdan foydalanib tarjima amalga oshiriladi. Sinxron tarjimada strategiya – tarjima vazifalarini amalga oshirish uslubi bo’lib, bu ma’ruzachining madaniy va shaxsiy xususiyatlarini, baza darajasini, til ustkategoriyalari va ostkategoriyalarini hisobga olgan holda xabar yuboruvchining kommunikativ maqsadini asliyat tilidan tarjima tiliga adekvat tarzda yetkazib berishdan iborat.

Kalit so’zlar: Tarjima, tarjimashunoslik, sinxron tarjima, strategiya, kutish strategiyasi, lingvomadaniyat.

Аннотация. Политическое, экономическое, научное и культурное сотрудничество разных народов мира крепнет, и эти отношения невозможно представить без перевода. Перевод считается связующим звеном между народами, средством развития и обогащения науки и культуры, мостом сотрудничества и солидарности. Синхронный перевод - самый сложный из видов устного перевода, который осуществляется с использованием специального оборудования. Стратегия синхронного перевода - это метод выполнения задач перевода, который заключается в адекватной передаче коммуникативной цели отправителя с исходного языка на целевой язык с учетом культурных и личных характеристик говорящего, базового уровня, языковых категорий и подкатегории.

Ключевые слова: перевод, переводческое дело, синхронный перевод, стратегия, стратегия ожидания, лингвокультура.

Abstract. Political, economic, scientific and cultural cooperation between different peoples of the world is growing stronger, and these relations cannot be imagined without translation. Translation is considered to be a connecting link between peoples, a means of developing and enriching science and culture, a bridge of cooperation and solidarity. Simultaneous translation is the most difficult type of interpretation, which is carried out using special equipment. Simultaneous translation strategy is a method of performing translation tasks, which consists in

adequately transferring the communicative goal of the sender from the source language to the target language, taking into account the cultural and personal characteristics of the speaker, the basic level, language categories and subcategories.

Key words: translation, translation, simultaneous translation, strategy, expectation strategy, linguistic culture.

Asosiy qism

Butun dunyo miqyosida turli xalqlarning oʻzaro siyosiy, iqtisodiy, ilmiy, madaniy hamkorligi yanada kuchayib bormoqda va bu aloqalarni tarjimasiz tasavvur qilib boʻlmaydi. Tarjima xalqlarni bir-biriga bogʻlovchi halqa, fan va madaniyatni rivojlantiruvchi va boyituvchi vosita, oʻzaro hamkorlik va hamjihatlikka asos soluvchi koʻprik deb qaraladi.

Tarjima haqida ilk nazariy fikrlar dastlab qadim Rimda yuzaga kelganligini va undan keyin esa Italiyada Bartolomeo va Manetti, Fransiyada dyu Belle va Malerb, Angliyada Bekon va Drayden, Germaniyada Gyote va Gumboldt, Rossiyada Lomonosov va Sumarokov tarjima xususida oʻz nazariy tushunchalarini bildirib oʻtganliklari haqida maʼlumotga egamiz. XX asrga qadar esa muayyan maʼno kasb etib, faqat tarixiy, falsafiy va adabiy asarlar oʻgirmasiga nisbatan «tarjima» soʻzi qoʻllanilib kelinganligini guvohi boʻlamiz. Ogʻzaki tarjimonga nisbatan esa turkiyda «tilmoch», slavyanlarda «tolmach», nemis tilida «dolmetschen», ingliz va fransuz tillarida «interpret» atamaları ishlatilgan. Tarjima nazariyasi xususida aytilgan fikrlar ham shu yoʻsinda umumiy maʼnoga ega boʻlgan.

Maqsad va vazifalar

Ogʻzaki tarjima haqida ham umumiy maʼnoga ega fikrlar bildirilgan. Aslida ogʻzaki tarjima turi oʻziga xos jihati bilan boshqa tarjima turlariga oʻxshab ketadi. Ammo shuni taʼkidlash lozimki, ogʻzaki tarjima tarjimonlik faoliyatining ancha murakkab turlaridan hisoblanadi. XX asrning ikkinchi yarmida ogʻzaki tarjimoni qoʻllash doirasi kengayishi bilan ogʻzaki tarjimaning oʻziga xos xususiyatlari va qonuniyatlarini tizimli ravishda tadqiq etish, ogʻzaki tarjima nazariyasining paydo boʻlishiga olib keldi. Bundan tashqari, ogʻzaki tarjima nazariyasi doirasida ketma-ket tarjima va sinxron tarjima nazariyalari farqlana boshlandi. Tarjima sohasi boʻyicha sinxron va badiiy tarjima anchagina zahmatli ish boʻlishiga qaramay, bu yoʻnalishga boʻlgan talab va taklif ortib bormoqda. Buni zamonning oʻzi ham talab etmoqda.

Tarjima – bir tilda yaratilgan asarning oʻzga bir xalq maʼnaviy ehtiyojiga xizmat qildiradigan, undan badiiy zavq olish uchun imkoniyat yaratib beradigan kommunikativ vositadir. Tarjima matni ham asliyat matniga teng boʻlib, u bilan bir yaxlitlik tasavvurini uygʻotishi lozim¹.

¹ X.Хамидов, Н.Исмагуллаева, С.Ергашева. Синхрон таржима (ўқув қўлланма). – Тошкент: ТошДШИ, 2017. – Б.6.

Sinxron tarjima – bu ogʻzaki tarjima turlari orasida eng murakkabi boʻlib, mazkur turdagi tarjimada maxsus jihozdan foydalanib tarjima amalga oshiriladi. Bu notiq nutq soʻzlayotgan chogʻida tarjimonning uni boʻlmasdan uzluksiz nutq mazmunini tinglovchilarga yetkazib berishning ogʻzaki tarjima usulidir.

Metodlar

Ushbu maqolada ilmiy tadqiqot yaratishning tavsifiy, qiyosiy va tahliliy metodlaridan foydalanildi.

Sinxron tarjimada tarjimon bir vaqtning oʻzida bir necha strategiyalardan foydalanadi. Odatda qaror holatga bogʻliq holda qabul qilinadi. Bu holatga albatta lingvistik va ekstralingvistik omillar taʼsir koʻrsatadi. Sinxron tarjima jarayonida tarjimon toʻgʻridan-toʻgʻri muloqot bilan ishlaydi, shuning uchun u yuqori tezlashgan tarjima texnologiyasiga ega boʻlishi, oʻzining bilim va qobiliyatlarini koʻrsata olishi hamda qoʻllay olishi kerak. Sinxron tarjimaga beriladigan tavsiflarga diqqat qilaydik. Birinchidan, sinxron tarjima yozma tarjimadan farqli oʻlaroq ogʻzaki shaklda qabul qilinadi. Ikkinchidan, sinxron tarjima jarayoni, ketma-ket tarjimadan farqli ravishda, notiq nutqi bilan bir paytda yoki deyarli bir paytda boshlanib, tugallanadi.² Uchinchidan, sinxronist tarjimonda oniy reaksiya qilish, diqqatni jamlay olish va savodli nutq kabi malakalarga ega boʻlishi kerak. Toʻrtinchidan, sinxronist tarjimon maxsus sinxron tarjima boʻlmasida maxsus apparatura bilan ishlashni bilishi bilan bir qatorda, tarjima obyektiga yaqin turgan holda bevosita tarjima qilish (shivirlab tarjima qilish) koʻnikmasiga ega boʻlishi kerak. Sinxron tarjima nafaqat oʻzining anchagina qiyin va murakkab ekanligi, balki eng tezkor tarjima sifatida oʻta muhim va qimmatli ekanligi bilan ham ajralib turadi.

Natija va mulohazalar

Sinxron tarjima tadqiqotchilarining aksariyati strategiya deganda aslyat tilidan tarjima tiliga tarjima qilishda xabarga ishlov berishdagi konferensiya tarjimoniga zaruriy koʻnikma yoki maʼlum bir mahoratlarni tushunadilar. Sinxron tarjimada strategiya – tarjima vazifalarini amalga oshirish uslubi boʻlib, bu maʼruzachining madaniy va shaxsiy xususiyatlarini, baza darajasini, til ustkategoriyalari va ostkategoriyalarini hisobga olgan holda xabar yuboruvchining kommunikativ maqsadini aslyat tilidan tarjima tiliga adekvat tarzda yetkazib berishdan iborat. Sinxron tarjimada strategiya bu aslyat tilidan tarjima tiliga tarjima qilishda xabarga ishlov berishdagi konferensiya tarjimoniga zaruriy koʻnikma yoki maʼlum bir mahoratlar tizimidir³.

Baker strategiyani «tarjima strategiyasi matn yoki uning qismini tarjima qilishda duch keladigan muammoni hal qilish tartibidir», deya taʼriflaydi.

² X.Хамидов, Н.Исматуллаева, С.Ергашева. Синхрон таржима (ўқув қўлланма). – Тошкент: ТошДШИ, 2017.

³ As-Safi A.B. Translation Theories, Strategies and Basic Theoretical Issues. – Amman: Dar Amwaj, 2011. – P. 52.

Strategiya tushunchasi ham lisoniy, ham gʻayrilisoniy omillarni oʻzida jamlab, bu omillarning har biri tarjimaning maʼlum bir parchasida u yoki bu (yoki bir vaqtda bir necha) uslublar tanlovini shart qilishi mumkin.

I. Vaqt omiliga bogʻliq strategiyalar:

1. Sinab koʻrish va hatolar strategiyasi;
2. Kutish strategiyasi;
3. Stolling strategiyasi;
4. CHiziqlilik strategiyasi;
5. Ehtimoliy bashorat strategiyasi.

II. Statik omillar bilan bogʻliq strategiyalar:

1. Belgili tarjima strategiyasi;
2. Kompressiya strategiyasi;
3. Dekompessiya strategiyasi.

Ushbu maqolamizda kutish strategiyasi haqida soʻz yuritamiz. Kutish strategiyasi dunyo tarjima amaliyotida maʼnoli feʼl gapning soʻnggida keluvchi tillardan tarjimalarda tez-tez qoʻllanadi. Kutish strategiyasi stolling, sinab koʻrish strategiyalari va bir paytda «kutish strategiyasi» bilan koʻrib chiqilishi zarur boʻlgan strategiyalarga yaqin hisoblanadi. Baʼzida, tarjimonning qaysi bir strategiyani tanlashida umuman kutilmagan omillar taʼsir koʻrsatishi mumkin. Masalan, uning psixologik va shaxsiy sifatlari sinxron tarjimonga taʼsir koʻrsatishi mumkin.

Bunday taktika faqat pauza unchalik uzoq boʻlmaganda va hammasi boʻlib bir necha soniyalardan iborat boʻlgandagina maʼqullanishi koʻzda tutiladi va bu soniyalar davomida chiqishda yanada kengroq kontekstlar paydo boʻladi. Aks holda, tarjimonga kamroq afzal koʻriladigan sinab koʻrish va xatolar strategiyasiga murojaat qilishga toʻgʻri keladi. Ammo bu strategiyada xatolikka yoʻl qoʻyish ehtimolligi «kutish strategiyasi»ni foydalanishga qaraganda yuqoriroq. Aslida, umuman sinab koʻrish va xatolar strategiyasi tarjimini qutqarib qolish uchun eng soʻnggi chora sifatida foydalaniladi. Xoʻsh savol? Pauza qanchalik davomiy boʻlishi kerak? Yaʼni, sinxron tarjimada kutish strategiyasidan foydalanilganda pauzaning davomiyligi qancha boʻlishi kerak?

Bir tomondan u tarjimonning toʻgʻri qaror qabul qilishi va unda kengroq kontekst boʻlishi uchun yetarli boʻlishi kerak. Boshqa tomondan maʼlumotni qabul qiluvchi (tinglovchi) qiynalmasligi uchun yetarli darajada qisqa va loʻnda boʻlmogʻi darkor.

Misol uchun: ما حضر الطلاب الا طالبا [maa hadorot-tullabu illa toliban]

Biz bu yerda notiqning soʻzini oxirgacha tinglamasdan tarjimini boshlasak, maʼnosi «hech qaysi talaba kelmadi illoki bir talaba keldi» shaklida gʻaliz tarjima chiqib qoladi. Agarda kutish strategiyasidan foydalanib ozgina kutilsa, tarjima aniq chiroyli shaklda boʻladi. Yaʼni «Bir talabadan tashqari qolgan talabalar kelmadi» shaklida boʻladi.

Yana bir misol:

اشتريت كيلو تفاحا

[ishtaroitu kiylu tuffahan]

Bu yerda ham agarda notiq gapni ketma-ketlik bilan tarjima qilsa, tarjima yana g‘aliz shaklda bo‘lib « Sotib oldim bir kilogram olma» shaklidagi tarjima bo‘lib qoladi. Agarda kutish strategiyasidan to‘g‘ri joyda foydalanilsa, jumlaning manosi « Men bir kilogram olma sotib oldim» shaklida ma’noli tarjima hosil bo‘ladi.

ما حضر الأطباء في المؤتمر إلا طبيباً

[maa hadorol-atibaa’u fil mo‘‘tamar illa tobiyban]

Bu yerda ham agarda notiq gapni ketma-ketlik bilan tarjima qilsa, tarjima yana g‘aliz shaklda bo‘lib “Shifokorlar konferensiyaga kelishmadi faqatgina bitta shifokor keldi” shaklida tarjima bo‘ladi. Kutish strategiyasidan munosib joyda foydalanilsa, jumlaning ma’nosi “Bitta shifokordan boshqa shifokorlar konferensiyaga kelishmadi” shaklida ma’noli tarjima hosil bo‘ladi.

Sinxron tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi davomiyligiga ko‘ra farqlanishi mumkin. SHubhasiz, ko‘p narsa sinxronistning operativ xotirasiga, qabul qilingan informatsiyani bir necha sekund davomida ushlab turish qobiliyatiga va bir paytda o‘z diqqat e’tiborini yangi segment analizida jamlashga bo‘lgan qobiliyatlariga bog‘liq bo‘ladi. Biroq baribir ma’lumotni asliyat tilidan tarjima tiliga eng munosib uzatilishi uchun yetarlicha konteksning mavjudligi asosiy rolni o‘ynaydi. Tekshiruvlar shuni ko‘rsatadiki, buning uchun tarjimon ma’ruzachini biroz oldinga qo‘yib yuborishi zarur. Bu kabi ortda qolishlik ikki sekunddan to‘rt sekundgacha bo‘lishi mumkin. Gerver tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi davomiyligini lug‘aviy birliklarda o‘lchab ko‘rishga urinib ko‘rdi. Biroq shunday qarorga keldiki, ya’ni sinxron tarjima jarayonida tarjimon "sinxron qaytarish"dan ko‘ra ma’ruzachini yanada oldinga qo‘yib yuboradi, shuningdek o‘zining keyingi tekshiruvlarida shuni e’tirof etdiki, so‘zlar va bo‘g‘inlar soni ortda qolishda ahamiyatli rolni o‘ynamaydi, chunki asosiysi tarjimon tarjima variantini tanlashda nimaga tayanayotganligidir.

Ko‘plab tekshiruvchilar tarjima tilida sinxron tarjimon samarali tarjimaga ega bo‘lishi uchun nutqning optimal tezligini aniqlashga uringanlar. Ushbu masala o‘zlarining tajriba tekshiruvlarida ko‘plab qiziqarli natijalarga erishgan G.V.Chernov va A.F.Shiriyayev ishlarida ham tekshirilgan. Misol uchun bir minutda notiq ikki yuz ellikdan ortiq bo‘g‘in ishlatsa, amalda sinxronistlar uni quvib yeta olmaydi va o‘yindan chiqadilar. O‘rta hisobda sinxronist ma’ruzachini o‘zidan ikki-to‘rt soniyagacha qo‘yib yuborish kerak, to‘qqiz sekunddan ortiq ortda qolish esa xavfli bo‘lib, bunda tarjimon va ma’ruzachini bog‘lab turgan aloqa yo‘qoladi. Kimki ma’ruzachini bir sekundga o‘zidan uzoqlashtirmasa, u jiddiy xatolikka yo‘l qo‘yadi.

Agar sinxronist nutqning ikki-uch so‘zini eshitiboq tarjimaga kirishsa, u o‘sha yerning o‘zidayoq nochor holga tushadi va beo‘xshov sintaktik va grammatik xato konstruksiyalarni tuzadi. Qanchalik sinxronist gapni tugashigacha sabr qilsa, shunchalik unda aniq va chiroyli tarjima chiqadi va unga o‘zini to‘g‘irlashga hojat qolmaydi. Tajribali, professional, nutqning birinchi

sekundlaridan og‘zaki ma’lumotni eslab qolish, tushunib olish va hatto qanday talaffuz qilishgacha ta’riflab olishda foydalanadi.

Misol uchun: Arab gramatikasida manfiy jumla bilan so‘z yuritilsa, u gapni juda diqqat bilan tinglash zarur, sababi arab tilida manfiy jumlaning o‘rtasida «بل» (bal) va «آل» (illa) qo‘shimchalarining kelishi jumlaning manfiylik ma’nodan istisnolik ma’noga o‘zgarishini ta’minlaydi.

Masalan: اليوم ما حضر الطالب بل طالبا

[Alyavmu maa hadorot-tolibu bal tooliban]

ما اتفقوا وفد العرب بل وفدين

[mattafaquu vafdal-arobi bal vafdayn]

O‘zbekcha tarjimasi: Bugun hech qaysi talaba kelmadi ammo bir talaba keldi.

Ikkinchi misolda: Arab delegatlari kelisha olmadi ammo ikki delegat kelishib oldi.

Yana bir kutish strategiyasidan foydalanishning o‘ziga xosligi u iloji boricha tarjimonning ma’ruzachini ko‘proq oldinga qo‘yib yuborishidir. Bu air - voice span deb ham ataladi. Butun bir tekst borayotgan jarayonda tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi kutish strategiyasining tarkibiy qismi hisoblanadi. Tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi (TMO) bo‘yicha o‘tkazilgan tekshiruvlar har xil natijalar bergan. Xo‘sh, TMO Panet fikricha, nutq va tarjima o‘rtasida ikki sekunddan to‘rt sekundgacha vaqt bo‘lishi lozim. Oleronova va Nanpen o‘tkazgan kuzatuvlar natijasiga ko‘ra esa bu oraliq yana olti sekundga oshdi va bu ikkidan o‘n sekundgacha bo‘lgan oraliqni tashkil etishi kerak edi.⁴ Olimlar tasdiqlaydiki, tarjimani boshlash uchun va to‘g‘ri gap chiqarish uchun tarjimonga ma’lum miqdordagi ko‘p faktorlarga bog‘liq bo‘lgan ma’lumotga ega bo‘lishi kerak. Misol uchun, kalit so‘zlar va birinchi o‘rinda fe’lni. Xulosa aniq. Sinxron tarjima alohida so‘zlarning talabga mosligi darajasi bilan emas, balki nutqning ma’nosiga qarab amalga oshadi. Ya’ni, bunda alohida ma’noviy birliklar ularni qo‘llaganda umuman boshqa ma’no bilan to‘ldiriladi. Gerver (1969) TMO ni tarjimon va ma’ruzachi orasidagi oraliq vaqt davomiyligini o‘lchashga urinib ko‘rgan va shu xulosaga keldiki, sinxron tarjimada tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi davomiyligi sinxron takrorlanishdan ko‘proq. O‘zining so‘nggi tekshiruvlarida Gerver shuni e’tirof etdiki, gapda so‘zlar miqdori va bo‘g‘inlar miqdori tarjimaga aloqasizdir.

Aytishlaricha, o‘n sekundgacha bo‘lgan oraliq ham tinglovchini tarjimaning yo‘qligidan noqulaylikka tushirish darajasida uzoq oraliq emas. Bu vaqtda bu oraliq tinglovchiga tarjima qilingan gapni yanada chuqur tushuna olishi uchun yetarli hisoblanadi. Buning aksi tarzida tarjima tez bo‘lsa, yaxshigina xatoliklarga olib kelishi mumkin. SHunday qilib, kutish strategiyasi quyidagi holatlarda foydalaniladi, qachonki ma’ruzachi tomonidan biror qiyin tushunchaga aniqlik

5.Hamidov X, Ismatullayeva N, ergasheva S. Sinxron tarjima (o‘quv qo‘llanma). – Toshkent: ToshDSHI, 2017. – 98 b.

kiritilayotganda. Pauza tarjimada tarjimon biron qiyin tushunchaning ma’nosini olishi uchun yetarli darajada uzoqroq va tinglovchini tarjima mavjud emasligidan noqulaylikka solmaslik uchun yetarlicha kattaroq bo’lishi darkor.

Xulosa

Xulosa o’rnida shuni aytish kerakki, sinxron tarjima jarayonida tarjimon to’g’ridan-to’g’ri muloqot bilan ishlaydi, shuning uchun u yuqori tezlashgan tarjima texnologiyasiga ega bo’lishi, o’zining bilim va qobiliyatlarini ko’rsata olishi hamda qo’llay olishi kerak ekan.

Kutish strategiyasi shundan iboratki, bildirilgan fikr, mulohaza ma’nosi mavjud kontekstdan umuman oydin bo’lmasa, unda sinxron tarjimon tekstning qolgan qismini, ya’ni ma’noni oydinlashtiruvchi qolgan qo’shimcha qism-komponentlarini ham kutib biroz pauza qiladi. Agar ma’lumot qabul qilayotgan shaxsni biroz vaqtga tarjimasiz qoldirib, noqulay vaziyatga solib qo’ymasa, sinxron tarjimon bir necha sekundga pauza qilib turishi mumkin. Bu strategiyadan foydalanishning eng munosib payti bu haqiqiy, original diskursiya paytidir.

Shuni aytish mumkinki, kutish strategiyasida tarjimon ma’ruzachini biroz oldinga qo’yib yuborishi zarur. Bu kabi ortda qolishlik ikki sekunddan to’rt sekundgacha bo’lishi mumkin. Gerver tarjimonning ma’ruzachidan ortda qolishi davomiyligini lug’aviy birliklarda o’lchab ko’rishga urinib ko’rdi. Biroq shunday qarorga keldiki, ya’ni sinxron tarjima jarayonida tarjimon «sinxron qaytarish»dan ko’ra ma’ruzachini yanada oldinga qo’yib yuboradi, shuningdek o’zining keyingi tekshiruvlarida shuni e’tirof etdiki, so’zlar va bo’g’inlar soni ortda qolishda ahamiyatli rol o’ynamaydi, chunki asosiysi tarjimon tarjima variantini tanlashda nimaga tayanayotganligidir. YUqoridagilardan kelib chiqib, sinxron tarjimada yo’l qo’yiladigan xatolarni ikki xil ta’riflash mumkin:

1-Tarjimonning tilni o’ta mukammal bilmasligi, jumladan pragmatik nufuzining yetarli emasligi.

2-Ma’ruzachi (notiq) bilan tarjimon o’rtasidagi aloqaning muvofiqlashtirilmaganligi.

Tarjimonning nazoratidan tashqarida qoladigan bir qator sabablarga ko’ra, ko’pchilik hollarda tarjimon nutqni tushunishda qiyinchiliklarga duch keladi. Bunday vaziyatlarda tarjimon «tarjimani qutqarib qolish» uchun qo’lidan kelgan barcha ishni amalga oshirishga majburdir.

To’g’ri tarjima chiqarish uchun kerak bo’lgan strategiyani tanlashda quyidagilar xizmat qiladi: yordamchi so’zlar, tarjimonga bir zumda tushuna olish uchun yordam beradigan so’zlar va boshqalar. SS (vaqtdan yutish strategiyasi) tarjimon yetarli darajada tematik ma’lumotga ega bo’lgan va matndagi mavhum bo’lakni shu ma’lumot bilan almashtira olishi mumkin bo’lgan hollarda qo’llaniladi.

Bundan tashqari, strategiya asliyat tilidan tarjima tiliga tarjima qilishda adekvatlik va muqobillikka erishish vositasi bo’lganligi sababli sinxron tarjimon tomonidan bir vaqtning o’zida bir necha strategiyalar qo’llanilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Hamidov X, Ismatullayeva N, ergasheva S. Sinxron tarjima (o‘quv qo‘llanma). – Toshkent: ToshDSHI, 2017. – 93 b.
2. Hamidov X.X. Tarjimashunoslik. – Toshkent: Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2012. – 88 b.
3. Malik Mohammad Ismail, Abu Bakr Blqoid universiteti Magistirlilik desirtatsyasi (Turizm va Tarjima) 2017, Jazoir. – 95 b.
4. Orifxo‘jayev N.M. Arab tilidagi sintaktik tarkibotlar, o‘quv uslubiy qo‘llanma. – Toshkent, 2010. – 65 b.
5. G‘afurov I. Tarjimashunoslik mutaxassisligiga kirish. – Toshkent, 2008. – 100 b.
6. As-Safi A.B. Translation Theories, Strategies and Basic Theoretical Issues. – Amman: Dar Amwaj, 2011. – P. 52
7. Sirojiddinov SH., Odilova G. Badiiy tarjima asoslari. – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2011. – 98 b.
8. Hakimi Lahdour, Vahran universiteti Doktorlik desirtatsyasi (Arab - Adabiyoti) 2012. – 87 b.
9. Visson L. Sinxronnyy perevod. – Moskva, 1998. – 300 c.
10. Gofman e.A. K istorii sinxronnogo perevoda. «Tetradi perevodchika». Moskva, 1963. – 288 c.
11. Finkelberg N.D. Arabskiy yazyk. Teoriya i texnologiya perevoda. – Moskva: Vostochnaya kniga, 2010. 400 c.
12. Fedorov A.V. Vvedenie v teoriyu perevoda. – Moskva, 1986. – 178 c.
13. Ilyuxin V.M. Strategii v sinxronnom perevode (na materiale anglo-russkoy i russko-angliyskoy kombinatsiy perevoda), lingvisticheskiy universitet Moskva, 2001. – 400 c.
14. Islamdjanova X. Perevodovedenie. Uchebnoe posobie. – Tashkent, 2011. – 100 c.
15. Komissarov V. N. Teoriya perevoda (Lingvisticheskie aspekty). – Moskva: Vyssh. shk., 1990. – 218 c.
16. Komissarov V.N. Sovremennoe perevodovedenie. – Moskva, 1999. – 200 c.